

de speciale litteratuur ten deze, en Uw kennis nemen van 't alreede losgekomen „getuigenmateriaal”, ik heb daarvan — deze vrijmoedige uiting zij mij veroorloofd — niet veel bemerkt in de kolommen van *de Standaard*.

Ik zocht te vergeefs in de kolommen van *de Standaard* naar vermelding of bespreking van verklaringen van deskundigen, binnen en buiten Duitschland, die omtrent het noodstandvraagstuk klaarder licht konden brengen.

De verklaring van het socialistische Rijksdaglid, HUGO HAASE Voorzitter der Soc. rijksdagfractie, op 2 Dec. in den Rijksdag afgelegd: „ook door hetgeen achteraf is bekend gemaakt, zijn de socialisten niet overtuigd van de rechtmatigheid van den aanval op België”, vond ik in *de Standaard* nimmer vermeld.

Ook niet de verklaring van EDUARD BERNSTEIN in het Januari-nummer van het „Archiv für Sozialwissenschaft,” waarin hij o. m. schreef: „Men moet niet vergeten, dat ingaan op Duitschland's eisch van de kant van België, vrijwillige schending zijner neutraliteit en een vijandige daad tegen Frankrijk beteekend had. Want onder strategisch gezichtspunt heet toelaten, dat de Duitse armee ongehinderd door België naar Frankrijk oprukte, een zeer veel zwaardere benadeeling van Frankrijk, dan het omgekeerde voor Duitschland beteekend had.”

Ook niet de verklaring van den socialist KURT EISNER, in Maart j.l.

„Men weet dat Duitschland sedert maanden moeite doet, om door openbaarmaking van vermeende „geheime stukken” het Duitse volk en de geheele wereld te bewijzen, dat België zelf zijn onzijdigheid geschonden zou hebben en dat Duitschland, bijgevolg, geen schending van het volkenrecht had begaan, door in zijn gebied te vallen. Men heeft de geheime Belgische stukken doorgesnuffeld om aan 'te toonen, dat België zelf zijn onzijdigheid prijs had gegeven en zoodoende, in strijd met de openhartige en moedige verklaring van den rijkskanselier op 1 Augustus, geen schending van het volkenrecht zou begaan hebben. In werkelijkheid echter bewijzen al die geheime stukken slechts, dat België en de garanten van zijn onzijdigheid, Frankrijk en Engeland, sedert lang wisten, dat Duitschland in geval van oorlog door militaire redenen gedwongen zou zijn, België binnen te vallen. Het strategische spoorwegnet, dat Duitschland naar de Belgische grens toe had aangelegd, kon voor niemand een geheim doel hebben. Als België dus getracht heeft zichzelf te beschermen, door de hulp van andere mogendheden in te roepen, is dat geen schending geweest van zijn onzijdigheid, maar is dit veeleer in overeenstemming met de plichten van de onzijdigheid.”